

دانشگاه آزاد اسلامی واحد بافق

پروژه روستا

روستای عبدل آباد قزوین

استاد:

جناب آقای دهقان

دانشجویان:

فریبا واحدی - شیما رجبی زاده

تابستان 85

منابع:

1- سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان قزوین، فرهنگ آبادهای استان قزوین، سال 85

2- سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان قزوین، آمارنامه استان قزوین، سال 85

3- اداره کل هواشناسی استان قزوین، سالنامه هواشناسی ایستگاه سینوپتیک قزوین

4- سازمان جهاد کشاورزی استان قزوین، مدیریت طرح و برنامه، آمارنامه 85

5- فریبا واحدی، شیما رجبی زاده، پرسشنامه خانوار و مسکن، آذر 85

6- خانه بهداشت روستای عبدالآباد، آمارنامه سال 85

7- گروه مولفان جغرافیایی استان قزوین، جغرافیای استان قزوین، سال 85

8- استانداری قزوین، واحد تقسیمات کشوری، شناسنامه آبادهای کشور

مقدمه:

پروژه حاضر جهت درس روستا تهیه گردیده و شامل بررسیهای

محیطهای تاریخی - سیاسی، طبیعی - جغرافیایی، انسانی و

کالبدی روستای عبدال آباد می باشد که در تهیه آن از منابع

کتابخانه ای و اطلاعات میدانی استفاده گردیده است. این پروژه

که هدف آن برداشت و ثبت اطلاعات روستا می باشد.

بافت معماری روستای عبدالآباد

بافت معماری روستای عبدالآباد به طور غالب فشرده مجتمع می باشد که از عوامل شکل گیری آن می توان به ملاحظات جغرافیایی، اقلیمی و دسترسی ها نام برد.

دسترسی اصلی روستا در شمال و از طریق جاده ای فرعی که به جاده قزوین - رزجرد متصل است تامین می شود، چند راهی که روستا را از جنوب به باغها متصل می کنند در نهایت به شفیع آباد - باراجین و نجف آباد ختم می گردند.

روستا حدوداً دارای 220 ساختمان می باشد که از این بین 199 بنا، مسکونی است که 220 خانوار را در خود جای داده است. نمودارهای مربوط به تعداد خانوار ساکن در یک ساختمان، مالکیت، طبقات و ... در صفحات بعد آورده شده است.

متوسط مساحت ساختمانها بین 100-200 متر مربع می باشد و هر بنا بین 2 تا 5 اتاق دارد. بناهایی که متعلق به افراد متمول تر است تفکیک فضایی بیشتری برخوردار است.

مصالحی که در گذشته برای ساخت بناهای روستا به کار می رفته خشت و چوب بوده، اما امروزه، از آجر استفاده می کنند و مصالح متداول از طریق تکنیکهای قدیمی (دیوار باربر) و جدید (تیر و ستون فلزی و بتنی) به کار گرفته می شود.

در این فصل نقشه های کاربری، قدمت، مصالح، کیفیت و راهها به همراه چند کروکی از بناهای دوره های مختلف آورده شده است.

اقتصاد روستا

اکثریت فعالیتهای اقتصادی روستا شامل کشاورزی و گندم کاری و هندوانه کاری و کارگری در بخش صنعت در قزوین می

کاشت گندم و جو، دیگر رمقی ندارند. چاه عمیقی هم که برای رفع مشکل آب زده شده آبدهی چندانی ندارد و حداکثر تکافوی آب شرب روستا را می کند. از نظر دامداری گاو و گوسفند دارند. حدوداً 50% دامدار هستند.

باشد. در بخش خدمات هم می توان رانندگی و فروشندگی (غالباً مواد غذایی) را نام برد. نگهداری دام و صنایع خانگی شامل تولید لبنیات و ترشی و مربا برای رفع نیاز شخصی از دیگر فعالیتهای روستاییان است. بخش ساختمانی هم فعالیتی است که بیشتر در مواقع بیکاری انجام می شود و بجز تعداد اندکی بقیه به صورت جانبی به آن می پردازند. به شکلی که هر کس به کمک دوستان و آشنایان به ساخت و ساز اقدام می کند. کشاورزی روستا به دلیل واقع شدن در زمینها در کوهپایه و همچنین یکپارچه نبودن اراضی بیشتر به صورت سنتی انجام می گیرد و فقط در بعضی مزارع، آن هم در بخش هایی از مراحل کاشت، داشت و برداشت از ماشین آلات استفاده می شود. بزرگترین مشکل کشاورزی روستا، کمبود آب است به طوریکه با خشک شدن قناتها و چشمه های منطقه، باغهای پر رونق انگور و بادام و همچنین زمینهای

1-1- کلیات محیط تاریخی - سیاسی استان قزوین

تاریخی: منطقه قزوین با سابقه سکونت نزدیک به هشت هزار سال در طول تاریخ به دلیل دارا بودن مشرایط مختلف اقلیمی، طبیعی، سیاسی مهد شکل گیری تمدنهای گوناگون بوده است و پیشینه تاریخی حدود 50 سال تا 80 سال می باشد. تپه باستانی سگزاباد و چندین تپه باستانی دیگر که مورد کاوشهای باستان شناسی قرار گرفته اند خود موید این نکته اند. روند شکل گیری این تمدنها دارای فراز و نشیبهای زیادی بودن تا زمانی که حدود 2000 سال پیش منجر به بنا نهادن شهر قزوین شد و از آن پس به طور مداوم این تمدن ادامه داشته است و اوج درخشش منطقه قزوین در تاریخ، زمانی بود که شهر قزوین توسط شاه طهماسب صفوی به مدت 50 سال به عنوان پایتخت ایران به تولید هنر و فرهنگ پرداخت. پس از آن نیز

قزوین با تحولات تاریخ همراه شد، تا به امروز که فقط نشانی از فرهنگ و هنر گذشته را در هاله ای از آلودگیهای صنعتیش می بینید. سیاسی: شهرستان قزوین که پس از جدایی از استان زنجان و پیوستن به استان تهران مدت کمی تابعیت این استان را داشت در سال 75 با تصویب مجلس شورای اسلامی به استان بیست و هفتم کشور تبدیل شد. در سال 76 با جدا شدن شهرستان تاکستان از زنجان و الحاق آن به قزوین تعداد شهرستانهای استان به 3 رسید و در سال 80 با تصویب مجلس شورای اسلامی بخش آبیک هم به شهرستان ارتقا یافت. به این ترتیب چهار شهرستان: قزوین، تاکستان، بویین زهرا و آبیک تشکیل دهنده استان قزوین شدند. استان قزوین دارای 17 بخش و 17 نقطه شهری است.

2-1- کلیات محیط طبیعی استان قزوین

استان قزوین در حوزه مرکزی ایران بین 48/45 تا 50/50 طول شرقی و 35/27 تا 36/45 عرض شمالی قرار دارد. این استان از شمال به استان مازندران و گیلان و از غرب به استانهای زنجان و همدان و از جنوب به استان مرکزی و از شرق به استان تهران محدود می باشد. مساحت استان قزوین 15820 کیلومتر مربع می باشد که 0/96 درصد از مساحت کل کشور را شامل می شود. استان قزوین به لحاظ داشتن ارتفاعات متعدد و بارندگی های متوسط از نقاط معتدل کشور به شمار می رود. این استان در دامنه های جنوبی رشته کوه البرز واقع شده است و تمام قسمتهای شمالی و غربی و جنوبی آن کوهستانی میباشد.

محدوده مرکزی و شرق استان را دشت تشکیل می دهد که شیب آن از شمال غرب به جنوب شرق امتداد دارد و پائین ترین نقطه آن 1130 متر است و به دلیل همین شیب سطح آبهای زیرزمینی در جنوب شرقی بالا بوده که حدود 25 هزار هکتار از اراضی شورزار و باتلاقی می باشد.

2-1- محیط تاریخی - سیاسی روستای عبدل آباد

روستای عبدل آباد از توابع بخش مرکزی شهرستان قزوین و واقع دهستان اقبال شرقی می باشد حدود 17 کیلومتر تا قزوین و 10 کیلومتر تا مرکز دهستان (کورانه) فاصله دارد. ارتباط روستا با قزوین از طریق 4 کیلومتر جاده آسفالته روستایی و سپس جاده قزوین - رزجرد تامین می شود. شایان ذکر است که در گذشته برای رسیدن به قزوین از مسیرهای شفیع آباد -

ناهمواریهای آن می توان به کوه های ابراهیم خان در شمال غربی، پیران در شمال شرقی و دروازه کمر در شمال، کوه های گوراچال و بیوک در 1 کیلومتری شمال شرقی و شمال غربی، دره رودخانه شفیع آباد در 1 کیلومتری غرب و دره گیلاندر در 1 کیلومتری جنوب شرقی روستا اشاره کرد. همچنین پته ای با نام آرومرز (قلعه مرز) در 2 کیلومتری جنوب روستا قرار دارد که احتمالاً سکونتگاهی قدیمی تر بوده و امروزه فقط ویرانه هایی از آن باقی مانده است.

آب کشاورزی روستا از رودخانه فصلی شفیع آباد، دو رشته قنات که مظهر آن در باغهای روستا قرار دارد و همچنین تعداد زیادی چشمه تامین می شده است که بیشتر چشمه ها و دو قنات به حالت نیمه خشک درآمد اند و آبدهی بسیار کمی دارند.

باراجین و مزرعه میان چال (جنوب روستا) - نجف آباد استفاده می شده است. از امکانات عمومی موجود در روستا می توان به برق، آب لوله کشی، دفتر مخابرات، مدرسه ابتدایی، مسجد، خانه بهداشت، حمام عمومی، تعاونی روستاییان و پایگاه بسیج اشاره شد. تا پیش از تقسیمات اراضی، روستا به شیوه اربابی و زیر نظر چند ارباب اداره میشد که پس از آن زمینها بین افراد روستا تقسیم شده است.

2-2- محیط طبیعی - جغرافیای روستای عبدل آباد

روستای عبدل آباد روی طول جغرافیایی 50/7 و عرض جغرافیایی 36/21، در ارتفاع 1700 متری از سطح دریا و 17 کیلومتری شمال شرقی شهر قزوین واقع شده است. این روستای کوهپایه ای دارای هوایی سرد و نیمه خشک است. از

داراوتی و صنعتی دارند و هم برای چرای دامها استفاده می شوند.

از جانوران بومی منطقه نیز می توان به شغال، گرگ، روباه، خرگوش، گزار و کبک اشاره کرد.

بادهای غالب روستا (به دلیل نبودن مانعی بین روستا و دشت، همان بادهای دشت قزوین می باشند):

1- باد راز یا شره که جهت وزش آن از جنوب شرقی به داخل دشت قزوین است که در تمام سال می وزد. اما در اواسط بهار تا اواخر تابستان شدت بیشتری می یابد. غالباً در طول روز می وزد و فقط هنگامی که در روز شدت آن زیاد باشد در شب نیز می وزد.

2- باد مه یا قاقازان یا کهک که از شمال و شمال غربی به داخل

همچنین آب شرب نیز از چشمه موجود در شمال شرق روستا و از طریق لوله کشی تامین می شود که در چند ساله اخیر به دلیل خشکسالی آب آن بسیار کاهش یافته است.

از معادن روستا که در معماری آن تاثیر داشته اند، معدن گل سفید در 1 کیلومتری شمال شرق روستا و معدن پراکنده گل قرمز در داخل و اطراف روستا را می توان نام برد که برای نماسازی و سفیدکاری به کار برده می شدند. همچنین معادن مس، زغال سنگ و ... نیز در اطراف روستا وجود دارد.

پوشش گیاهی عمومی منطقه بیشتر شامل گیاهان خودرو و غیردائمی شامل گل گاوزبان، بومادران، شیرین بیان، شنگ، کنگر، آویشن، ریواس، گون، گل ختمی، پونه و ... است که هم کاربرد

1- جریان شمالی که عمدتاً بر اثر نفوذ سیستمهای پرفشار بوده و از شمال غرب در جهت جنوب شرقی می وزد و به باد مه معروف است.

2- باد دیگر باد شره (راز) است که از جنوب شرقی در جهت شمال غربی جریان دارد.

میانگین بارندگی استان در حدود 241 میلیمتر در سال میباشد. آبهای سطحی استان عمدتاً در دو حوضه آبریز جاری است: حوضه شمالی (سفیدرود) از رودخانه های طالقان رود و الموت

رود که با هم شاهرود را تشکیل می دهند و با میزان حدود 750 میلیون متر مکعب از استان خارج می گردد. حوضه آبریز جنوبی

(شور) که شامل روخانه های حاجی عرب، فر رود و ابهر رود و

رودخانه های کوچک دامنه های جنوبی البرز می شود که آبدهی

دشت می وزد و وزش آن در تمام طول سال ادامه دارد، اما در تابستان شدت بیشتری یافته که سبب افزایش رطوبت و خنکی هوا می شود.

بلندترین نقطه استان، کوه سیاهلان با ارتفاع 4175 متر در شمال شرقی و در منطقه الموت، و پست ترین نقطه استان در شمال غربی و در بخش طارم سفلی و در کناره های دریاچه سفیدرود با ارتفاع 300 متر از سطح دریا است.

سیستم های هوایی موثر در استان عبارتند از:

1- سیستم غربی و مدیترانه ای که بیشترین عامل بارندگی استان را تشکیل می دهد.

2- سیستم پرفشار شمالی که عامل سردی و رطوبت می باشد.

در استان دو جریان باد وجود دارد که عبارتند از:

سالانه آنها حدود 470 میلیون متر مکعب می باشد.

تنوع اقلیمی استان و قابلیت‌های آبی و خاکی زمینه خوبی برای

کشت انواع محصولات گرمسیری در منطقه طارم سفلی و رودبار

الموت و سایر محصولات سردسیری را در دیگر نقاط استان

فراهم آورده است. کل اراضی قابل کشت استان 470 هزار هکتار

می باشد و حدود 950 هزار هکتار هم مراتع درجه 1 و 2 و 3 را

شامل می شود.

جنگلهای آن فشرده نیست و در ارتفاعات 2 تا 3 هزار متری

بخش الموت و طارم سفلی درختان پراکنده و نامنظم روئیده که

بعضی گونه های آن عبارتند از: ارش، زالزالک، بلوط، گردوی

وحشی، آلو جنگلی، بادام کوهی و پسته وحشی می باشد.

استان قزوین از 4 شهرستان قزوین، آبیک، بوئین زهرا و

تاکستان تشکیل شده است. شهرستان قزوین نیز با 5920

کیلومتر مربع وسعت شامل بخشهای مرکزی، رودبار الموت،

رودبار شهرستان، البرز، طارم سفلی و کوهین می باشد.

2-1-2- بخش مرکزی شهرستان قزوین با وسعتی حدود 1522

کیلومتر مربع در شمال استان واقع شده است. مرکز استان (شهر

قزوین) و 4 شهر دیگر (الوند و شهر صنعتی البرز، محمدیه،

اقبالیه، محمودآباد نمونه) در این بخش واقع شده اند.

این بخش به واسطه مرکزیت با وجود اینکه کمتر از 10 درصد از

وسعت استان را به خود اختصاص داده نزدیک به 75 درصد

جمعیت شهری و 25 درصد از جمعیت روستائی استان را در

خود جای داده است. بیشتر وسعت بخش مرکزی را دشت

3-1- محیط انسانی استان قزوین

طبق سرشماری سال 1375 استان قزوین، جمعیتی حدود یک میلیون نفر داشته است که از این تعداد 60٪ در شهرها و 40٪ در روستاها زندگی می کرده اند. در این بین به لحاظ وجود مراکز صنعتی متعدد و مراکز خدماتی بیشتر حدود نیمی از جمعیت در شهرستان قزوین متمرکز شده اند. اکثریت جمعیت استان قزوین را مسلمانان شیعه تشکیل میدهند که در کنار اقلیتهای کلیمی و ارمنی زندگی می کنند. همچنین بیشتر زبانها و گویشهای رایج استان، فارسی، ترکی، تاتی، کردی و لری می باشد. فرهنگ قزوینی نیز همچون سایر فرهنگهای کشور رو به سوی یکسان شدن فرهنگها دارد و از آن جز در نزد قدیمی ترها چیزی باقی نمانده است. از هنر بانوان آن در شیرینی پزی می توان با

تشکیل داده و فقط نوار باریکی در شمال آن کوهستانی می باشد. همچنین هیچ رود دائمی در آن جاری نمی باشد و فقط چند رود فصلی، چشمه چاه و قناتها آب آن را تامین می کنند.

3-1-2- دهستان اقبال شرقی یکی از 4 دهستان بخش مرکزی است (دهستانهای اقبال شرقی، اقبال غربی، پیرویوسفیان و قاقازان شرقی) که 13 درصد وسعت این بخش معادل 203 کیلومتر مربع را اشغال کرده است. این دهستان در شرق و شمال شرق بخش مرکزی واقع شده است که محل پیوند دشت قزوین و کوهپایه های البرز می باشد. دهستان اقبال شرقی دارای 19 روستا است که 14 عدد از آنها دارای سکنه اند و جمعیتی حدود 9971 نفر را در خود جای داده اند.

لوله کشی آب با پمپ کشیده می شود جهت منزلها. بهار باران خیلی خوبی دارد و پائیز هم بارانی دارد و زمستان برف زیادی می بارد فاضلاب جدول کشی شده و میرود پایین محل منتهی می شود. گسترش روستا بر اثر آب بوده و مستقیماً درخت کاری و زراعت زیاد شده است. کوچه و معابر کوچه بین کوچه زیاد دارد. عبدل آباد دارای یک مسجد می باشد. زمینهای کشاورزی بیرون محل می باشد.

3-1- محیط انسانی روستای عبدل آباد

روستای عبدل آباد طبق آمارگیری سال 85 خانه بهداشت روستا دارای 1400 نفر جمعیت در غالب 220 خانوار بوده است. طبق آمارگیری های مرکز آمار ایران تحولات جمعیتی روستا به نحوی بوده که در دهه 65-55 دارای رشد پائینی بوده و در

باقلوا، نان برنجی، نان قندی و ... و در آشپزی به قیمة نثار، فسنجان، آبگوشت و ... اشاره کرد.

جوانها بیشتر داخل قزوین در مغازه و کارخانه ها مشغول هستند. تحصیلات 70% در مقطع دبیرستان ترک تحصیل کرده اند 30% باقیمانده تا دیپلم ادامه داده اند.

پیرترین فرد در روستا 120 ساله می باشد. زمستان روستا خیلی سخت است از نظر رفت و آمد و سوخت زمستانی ولی تابستان خوب است.

گیاه گل ختمی دارد و مصرف خود روستا می شود. بافت روستا متمرکز است از نظر رفت و آمد وسیله نقلیه بیشتر موتورسوار می باشند. ده بصورت بالا و پایین تقسیم می شود که موقعیت بالا از پایین بهتر است کار فرهنگی تا حدودی انجام می شود.

با شهر فاصله چندانی ندارند (برخلاف آن روستاهائی فاصله زیادی با شهر دارند و مجبورند روی پای خود بایستند) دچار نوعی سردرگمی می شوند.

خصوصیات اصلی مردم خونگرم و خوب هستند. سالانه 20 نفر به جمعیت اضافه می شود. عید آباد معدن خاک سفید دارد.

جوانها بیشتر داخل قزوین در مغازه و کارخانه ها مشغول هستند. تحصیلات هفتاد درصد در مقطع دبیرستان است و بقیه

ترک تحصیل کرده اند. پیرترین فرد در روستا 120 ساله می باشد. زمستان روستا از نظر رفت و آمد خیلی سخت ولی

تابستان خوبی دارند. در روستا گیاه گل ختمی یافت می شود.

بافت روستا متمرکز است و از رفت و آمد وسیله نقلیه بیشتر

دهه 65-75 دارای رشد منفی بوده و به عبارتی مهاجرفرستی روستا بسیار بالا بوده است که از عوامل آن می توان نزدیکی به شهر و کمبود آب جهت کشاورزی را نام برد.

دین تمام مردم روستا اسلام و مذهبشان شیعه 12 امامی است و حدوداً 10% زیر خط فقر هستند. همچنین اکثریت افراد روستا به

زبان ترکیب صحبت می کنند اما باز هم به لحاظ نزدیک به شهر و ارتباط زیاد مردم آن با فارس زبانها، بیشتر آنها در تلفظ و گرامر از ترکی اصیل فاصله گرفته است.

با همه گیر شدن فرهنگ تلوزیونی و ارتباطات در سطح وسیع، بافت فرهنگی روستا آن اصالت گذشته خود را از دست داده و

بجز چند مراسم کوچک چیزی از فرهنگ و آداب و رسوم غنی

گذشته باقی نمانده است. شایان ذکر است آن تیپ روستاهائی که

موتورسوار می باشند. روستا به دو بخش بالا و پایین تقسیم می شود که موقعیت بالا از پایین بهتر است و کار فرهنگی انجام می دهند. بهار بارانی خیلی خوبی دارد. در پاییز هم باران دارند ولی در زمستان برف زیادی می بارد. عبدل آباد معابر و کوچه پس کوچه های زیادی دارد. دارای یک مسجد می باشد و زمینهای کشاورزی بیرون محل و به دور از خانه ها می باشد.